

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА
ФРАНКА**

Філологічний факультет
Кафедра української мови імені проф. Івана Ковалика

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.О. декана філологічного

Роман КРОХМАЛЬНИЙ

“30” серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українська пунктуація

освітній рівень перший (бакалавр)
галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва галузі знань)
спеціальність 035 Філологія
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма слов'янські мови та літератури (переклад включно):
польська мова та література;
сербська мова та література;
словацька мова та література;

Факультет філологічний

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Українська пунктуація**

для здобувачів освіти спеціальностей:

035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська мова та література;

035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська мова та література;

035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька мова та література.

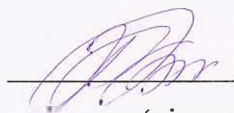
Розробник: Кутня Г. В. доцент, кандидат філологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри української мови імені проф. Івана Ковалика

Протокол від “ 29 ” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

(Купчинська З.О.)

(прізвище та ініціали)

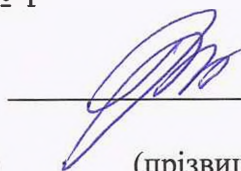
«29» серпня 2022 р.

Робочу програму ухвалила Вчена рада філологічного факультету

Протокол від “30 ” серпня 2022 року № 1

“30” серпня 2022 року

Голова

(підпис)

(Крохмальний Р.О.)

(прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3 кредити ЄКТС	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: 035 Філологія	Рік підготовки: 4 –й	
Змістових модулів –1	035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська мова та література; 035.035 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – сербська мова та література; 035.036 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – словацька мова та література.	Семестри: 8-й	
Загальна кількість годин – 90		Лекції: 14 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень : бакалавр	Практичні: 14 год	
аудиторних – 28		Самостійна робота	
самостійної роботи студента – 62		62 год.	
		ІНДЗ:	
		Вид контролю: залік	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить 31 % (0, 45).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів: 1) систематизовані знання про розділові знаки; 2) розуміння історичних віх розвитку української пунктуації; 3) вміння класифікувати пунктограми за типом уживання, частотністю, а також удосконалити навички з пунктуації.

Завдання – навчити студентів правильно розставляти розділові знаки та аналізувати умови (обов'язкові та факультативні) їхнього використання в реченні; володіти чинними пунктуаційними нормами сучасної української літературної мови.

У результаті вивчення цього курсу студент повинен **знати**:

- основні поняття пунктуації;
- історію вживання розділових знаків у граматиці української мови;
- принципи української пунктуації, типи пунктограм, класифікацію останніх за різними мовознавчими принципами;
- обов'язкові та факультативні умови використання різних пунктограм.

вміти:

- правильно розставляти розділові знаки та пояснювати їх відповідно до правил;
- робити пунктуаційний коментар речень.

Загальні компетентності (ЗК):

Вивчення даної дисципліни передбачає формування таких **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність застосовувати сучасні методи й навчальні технології в освітніх закладах.

ФК 11. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК 12. Здатність вільно користуватися філологічною термінологією.

ФК 14. Демонстрування власної філологічної та педагогічної культури.

ФК 15. Здатність використовувати когнітивно-пізнавальну активність, творчо-

пошукові дії в процесі роботи над мовно-літературними явищами.
 ФК 17. Здатність аналізувати й інтерпретувати мовно-літературні процеси, зіставляти інформацію, порівнювати явища;

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 5. Використовувати традиційні та інноваційні технології навчання філологічних дисциплін у середній школі.

ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 10. Окреслювати основні проблеми дисциплін, що визначають конкретну філологічну галузь, пояснювати їх взаємозв'язок у цілісній системі знань.

ПРН 11. Знати систему мови, історію української мови і літератури, сучасні процеси і тенденції.

ПРН 12. Знати норми української літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 14. Аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 17. Здійснювати лінгвістичний та літературознавчий аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 18. Демонструвати знання з обраної філологічної спеціалізації.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і об'єкт пунктуації. Типи пунктограм. Основні принципи пунктуації. Пунктуаційний аналіз.

Тема 2. Інтерпозиційні розділові знаки. Характеристика та класифікація пунктограм за способом уживання, повторюваністю, функціональним призначенням, за відповідністю загальноприйнятим пунктуаційним нормам, варіантністю тощо.

Тема 3. Історія розвитку української пунктуації.

Тема 4. Види робіт, пов'язаних із пунктуаційними навиками: пунктуаційний коментар, диктант. Написання диктантів: правильне синтагматичне членування речення, правильне інтонування тексту, оцінювання пунктуаційних помилок.

Тема 5. Кома як найчастотніша пунктограма в реченні. Аргументація вживання коми пунктуаційними правилами. Кома в простому реченні. Кома в складному реченні.

Тема 6. Пунктограма «тире». Аргументація вживання розділового знака пунктуаційними правилами. Тире в простому та складному реченні.

Відмінність «тире» та «дефісу». Пунктограма «двокрапка». Аргументація вживання розділового знака пунктуаційними правилами. Двокрапка у простому та складному реченні.

Тема 7. Крапка з комою у простому та складному реченнях. Використання дужок у реченні та тексті. Скісна риска як пунктограма. Постпозиційні розділові знаки: особливості фіксації (крапка, крапки, знак оклику, знак питання). Оформлення прямої мови.

Тема 8. Альтернативні випадки вживання розділових інтерпозиційних знаків. Факультативне та індивідуально-авторське вживання розділових знаків. Аналіз варіантності розділових знаків залежно від факультативного нормативного варіанту, індивідуально-авторського варіанту тощо у реченнях різних стилів. Пунктуаційний аналіз інтерпозиційних та постпозиційних розділових знаків у реченні та тексті.

Тема 9. Складні випадки в аналізі розділових знаків на синтаксичному матеріалі різних стилів мовлення. Робота із тестовими завданнями на різні типи пунктограм.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	у тому числі			
		л	пр.	інд	сп
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет і об'єкт пунктуації. Місце пунктограм у мовознавчій типографіці. Типи пунктограм. Синтаксичні одиниці та пунктограми. Призначення розділових знаків. Основні принципи пунктуації. Пунктуаційний аналіз речення.	4	2			2
Тема 2. Інтерпозиційні розділові знаки. Характеристика та класифікація пунктограм за способом уживання, повторюваністю, функціональним	2		2		

призначенням, за відповідністю загальноприйнятим пунктуаційним нормам, варіантністю тощо.					
Тема 3. Історія розвитку української пунктуації.	11	2			9
Тема 4. Види робіт, пов'язаних із пунктуаційними навиками: пунктуаційний коментар, диктант. Написання диктантів: правильне синтагматичне членування речення, правильне інтонування тексту, оцінювання пунктуаційних помилок.	5		2		3
Тема 5. Кома як найчастотніша пунктограма в реченні. Аргументація вживання коми пунктуаційними правилами. Кома в простому реченні. Кома в складному реченні.	23	2	2		19
Тема 6. Пунктограма «тире». Аргументація вживання розділового знака пунктуаційними правилами. Тире в простому та складному реченні. «Дефіс». Відмінність дефіса та тире. Пунктограма «двокрапка». Аргументація вживання розділового знака пунктуаційними правилами. Двокрапка у	20	2	2		16

простому та складному реченні.					
Тема 7. Крапка з комою у простому та складному реченнях. Використання дужок у реченні та тексті. Скісна риска як пунктограма. Постпозиційні розділові знаки: особливості фіксації (крапка, крапки, знак оклику, знак питання). Оформлення прямої мови.	5	2			3
Тема 8. Альтернативні випадки вживання розділових інтерпозиційних знаків. Факультативне та індивідуально-авторське вживання розділових знаків. Аналіз варіантності розділових знаків залежно від факультативного нормативного варіанту, індивідуально-авторського варіанту тощо у реченнях різних стилів. Пунктуаційний аналіз інтерпозиційних та пост позиційних розділових знаків у реченні та тексті.	16	2	4		10
Тема 9. Складні випадки в аналізі розділових знаків на синтаксичному матеріалі різних стилів мовлення.	4	2	2		

Робота із тестовими завданнями на різні типи пунктограм.					
Усього годин	90	14	14		62

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Українська пунктуація в персоналіях 20-21 ст.	9
2.	Комунікативні різновиди речень та пунктограми, пов'язані з оформленням речень.	2
3.	Розділові знаки у простому неускладненому речення. Тире між підметом і присудком.	3
4.	Пунктограми, пов'язані з однорідними членами речення. Схеми можливих комбінацій однорідних членів речення. Тире та двокрапка при однорідних членах речення.	4
5.	Відокремлення узгоджених поширених та непоширених означень.	6
6.	Відокремлення прикладкових означень.	2
7.	Відокремлення неузгоджених означень.	1
8.	Відокремлення напівпредикативних обставин.	2
9.	Відокремлення додатків.	1
10.	Відокремлення уточнювальних членів речення.	1

11.	Відокремлення членів речення тире, зокрема індивідуально-авторське.	5
12.	Розділові знаки між частинами складносурядного речення.	3
13.	Розділові знаки між частинами складнопідрядного речення.	3
14.	Розділові знаки між частинами безсполучникового речення.	5
15.	Уживання знаків покликів у реченнях та тексті.	3
16.	Уживання індивідуально-авторських розділових знаків на матеріалі персоналій (Л. Костенко, В. Стус, В. Симоненко, О. Забужко тощо).	7
17.	Аналіз допущених пунктуаційних помилок у тексті	5
	Усього	62

10. Методи навчання

Результати навчання	Методи навчання	Форма оцінювання
Використовувати українську мову як державну в усіх сферах суспільного життя	Лекція, пояснення, бесіда, демонстрація, практична робота, проблемний виклад, частково-пошуковий метод, навчальна дискусія,	Залік, поточне усне опитування, письмова самостійна робота, колоквіум, участь у дискусії.
Знати систему мовних рівнів.	Лекція, пояснення, бесіда, демонстрація, практична робота, вправи, проблемний виклад, частково-пошуковий метод, пояснювально-ілюстративний метод	Залік, тестування, поточне усне опитування, письмова самостійна робота, колоквіум, участь у дискусії, презентація.
Знати пунктуаційну систему української мови, виокремлювати синтаксичні одиниці та визначати зв'язок	Лекція, пояснення, бесіда, демонстрація, практична робота, вправи, проблемний виклад, частково-пошуковий метод,	Залік, проєктна робота, письмова самостійна робота, колоквіум, участь в обговоренні.

останніх з пунктограмами.	аналіз, проблемного викладання, дослідницький метод.	
Характеризувати пунктограми у зв'язку зі синтаксичними явищами, процесами, одиницями в різностильових реченнях сучасної української літературної мови.	Лекція, пояснення, бесіда, демонстрація, практична робота, вправи, проблемний виклад, частково-пошуковий, пояснювально-ілюстративний метод.	Залік, проєктна робота, тестування, поточне усне опитування, письмова самостійна робота, колоквиум, участь в обговоренні.
Розуміти синтаксичну та пунктуаційну систему мови як результат комунікативно-мисленнєвої діяльності, відтак моделювати різні синтаксичні одиниці та інтерпретувати їх з позицій шкільної та академічної граматики.	Лекція, пояснення, бесіда, демонстрація, практична робота, вправи, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Залік, тестування, поточне усне опитування, письмова самостійна робота, колоквиум, участь в обговоренні, презентація.

Методи контролю

1. Поточні роботи (тестові та аналітичні).
2. Диктант.
2. Залік (тестові контрольні питання та завдання).

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Розподілу балів, які отримують студенти (до заліку)

Поточне тестування та самостійна робота (8 семестр)									Підсумковий контрольний тест (заліковий)	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	50	100
2	2	2	8	6	6	2	10	12		

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку		Залік
A	91 – 100	5	Відмінно	Зараховано
B	81 – 90	4	Дуже добре	
C	71 – 80		Добре	
D	61 – 70	3	Задовільно	
E	51 – 60		Достатньо	
F	31 – 50	2	Незадовільно	Не зараховано
FX	До 30			

Оцінка А “відмінно” (91 - 100 балів):

- студент дає ґрунтовні відповіді на теоретичні запитання (знає систему термінів пунктуації, предмет, класифікацію пунктограм, їх типи та види);
- орієнтується у проблемних питаннях сучасної пунктуації;
- добре знає історію розвитку пунктуації та правописні зміни в частині пунктуаційних норм в чинних правописах різних років;
- виявляє добрі знання додаткової літератури;
- вміє розставити та прокоментувати розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, правильно зробити пунктуаційний аналіз та коментар.

Оцінка В “дуже добре” (81 - 90 балів):

- студент дає повні відповіді на теоретичні запитання (знає систему термінів пунктуації, предмет, класифікацію пунктограм, їх типи та види);
- знає історію розвитку пунктуації та правописні зміни в частині пунктуаційних норм у чинних правописах різних років;
- виявляє знання додаткової літератури;
- вміє розставити та прокоментувати розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, правильно зробити пунктуаційний аналіз та коментар.

Оцінка С “добре” (71 - 80 балів):

- студент дає повні відповіді на теоретичні запитання (знає систему термінів пунктуації, предмет, класифікацію пунктограм, їх типи та види);
- виявляє знання додаткової літератури;

- вміє розставити та прокоментувати розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, правильно зробити пунктуаційний аналіз та коментар, допускаючи незначні помилки.

Оцінка D “задовільно” (61 - 70 балів):

- студент дає неточні відповіді на теоретичні запитання (знає систему термінів пунктуації, предмет, класифікацію пунктограм, їх типи та види);
- орієнтується в історії розвитку пунктуації та правописних змінах у частині пунктуаційних норм у чинних правописах різних років;
- не виявляє знань додаткової літератури;
- вміє розставити та прокоментувати розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, робить пунктуаційний аналіз та коментар, допускаючи при цьому помилки.

Оцінка E “достатньо” (51 - 60 балів):

- студент дає неточні та / або часткові відповіді на теоретичні запитання (частково дає відповіді на питання про систему термінів пунктуації, предмет, класифікацію пунктограм, їх типи та види); на окремі питання не відповідає;
- не виявляє знань додаткової літератури;
- частково вміє розставляти та коментувати розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, частково робить пунктуаційний аналіз та коментар, допускаючи при цьому помилки.

Оцінка F “незадовільно” (31 - 50 балів):

- студент не дає відповідей на теоретичні запитання (не знає системи термінів синтаксису, предмету, завдань цієї науки, класифікацію синтаксичних одиниць та явищ, їх типи та види, їх методи дослідження), відповідає тільки частково на окремі питання;
- не виявляє знань додаткової та основної літератури з предмету;
- погано вміє розставляти та коментувати більшість розділових знаків у реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, у пунктуаційному аналізі допускає суттєві помилки.

Оцінка FX “незадовільно” (до 30 балів):

- студент не дає відповідей на теоретичні запитання (не знає системи термінів пунктуації, предмет, класифікацію пунктограм, їх типи та види); на окремі питання не відповідає;
- не виявляє знань основної та додаткової літератури з предмету;
- неправильно розставляє та коментує розділові знаки у реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, у пунктуаційному аналізі допускає суттєві помилки.

1. Кутня Г. В. Робоча програма та силабус вибіркової дисципліни «Українська пунктуація» (електронний рукопис). Інтернет-ресурс. Доступ з: <https://philology.lnu.edu.ua/course/ukrainska-punktuacija>.
2. Глазова О.П. Українська пунктуація: Навчальний посібник: Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2004. – 252 с.
3. Терлак З. М. Українська мова: Збірник вправ із синтаксису та пунктуації. – Львів: Світ, 1999. – 223 с.

Рекомендована література

Базова:

1. Бурячок А. Крапка. Кома. Крапка з комою. Тире. Двокрапка // Українська мова: Енциклопедія. – К., 2000.
2. Терлак З. М. Пунктуаційний словник-довідник. – Львів: Світ, 2018. – 396 с.
3. Український правопис. – стер. вид. – К. : Наук. думка, 2004. – 240 с.
4. Український правопис. – 2019. / Електронний доступ: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>.
5. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. – 270 с. / Електронний доступ: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.

Додаткова:

1. Булаховський Л. А. Українська пунктуація. – Київ – Львів, 1947.
2. Гуйванюк Н. В. Українська пунктуація: правописна традиція і сучасна мовна практика // Мовознавство: Зб. наукових статей. – Чернівці: Рута, 2003.
3. Довідник з українського правопису // за ред. І. Вихованця. – К., 2006.
4. Дудик П., Прокопчук Л. Пунктуація // Дудик П., Прокопчук Л. Синтаксис української мови. – К., 2010. – С.351-364.
5. Загнітко А. П. Теоретичні принципи української пунктуації // А. П. Загнітко Теоретична граматика української мови сучасної української мови. – К., 2011.
6. Караман С. О. Принципи української пунктуації // С. О. Караман, О. В. Караман, М.Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. — К.: Літера, 2011. — 560 с.
7. Ковальчук Н. Система роботи над формуванням пунктуаційних навичок в учнів основної школи: автореф. дис. – К., 2008. – 20 с.
8. Ковальчук Н. Функціонально-комунікативний підхід до вивчення пунктуації // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць / Донецький нац. ун-т;

- наук. ред. Анатолій Загнітко. – Донецьк: ДонНУ, 2009. – Вип. 19. – С. 319–324.
9. Німчук В. Історія українського правопису: XVI — XX століття. Хрестоматія. — Київ: Наукова думка, 2004. — 584 с.
 10. Павленко С.О. Великий світ малих розділових знаків // Укр. мова і літ. в школі. – 1990. – № 11. – С. 86–92.
 11. Попович І. До проблеми підвищення орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів // Українська мова і література в школі. – Київ, 2010. – №3. – С. 13-18.
 12. Розділові знаки (підкатегорії пунктуації) // <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
 13. Савченко І. Історичний шлях української пунктуаційної системи. // Мовознавчий вісник. Збірник наукових праць. Випуск 12–13. – с.284–291.
 14. Савченко І. С. Пунктуаційний аналіз / І. С. Савченко // Лінгвістичний аналіз: практикум: навч. посіб. / [за заг. ред. Г. Р. Передрій ; авт. : Г. Р. Передрій, М. І. Калько, І. С. Савченко та ін.]. — Київ: Академія, 2013. — С. 182—212.
 15. Савченко І. С. Пунктуація сучасної української мови: навч. посіб. : 2-е вид., доп. і випр. / І. С. Савченко. — Черкаси: Відлуння-Плюс, 2008. — 152 с.
 16. Савченко І. С. Пунктуаційний аналіз / І. С. Савченко // Лінгвістичний аналіз: практикум: навч. посіб. / [за заг. ред. Г. Р. Передрій ; авт. : Г. Р. Передрій, М. І. Калько, І. С. Савченко та ін.]. — Київ: Академія, 2013. — С. 182—212.
 17. Сімович В. Граматика української мови. – Київ-Ляйпціг, 1919.
 18. Слинько І.І. Наблизити правопис до потреб школи // Українська мова і література в школі.– 1963. – № 3. – С. 62-70.
 19. Тоцька Н. І. Українська пунктуація: Практикум. – К., 1989.
 20. Чак Є. Д. Складні питання граматики та орфографії. – К., 1978. – 129 с.
 21. Шевелева Л. А. Український правопис у таблицях. Правила, винятки, приклади, коментарі. – Харків, 2000.
 22. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. – Київ, 2000.
 23. Ющук І. П. Практичний довідник з української мови. – К, 1998. – 223 с.